

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2019-2020

ΜΑΘΗΜΑ: “ΛΑΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΟΨΕΙΣ” (ΕΔ0025)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΚΑΤΣΑΔΩΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΝΙΛΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ (Α.Μ: 4112017181)

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

« ΘΡΥΛΟΙ: ΓΟΡΓΟΝΕΣ »

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι γοργόνες είναι ευρεία διαδεδομένες σε όλο τον κόσμο. Με τον όρο γοργόνες, αναφερόμαστε σε μυθικά πλάσματα της θάλασσας με μορφή γυναίκας από την μέση και πάνω (με κορμό, χέρια και κεφάλι) και με μορφή ψαριού από την μέση και κάτω (με λέπια και ουρά). Οι γοργόνες εκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό στη μυθολογία, στη λογοτεχνία και στη λαογραφία γνωστών λαών. [Wikipedia] Οι γοργόνες που γνωρίζουμε σήμερα δεν έχουν καμία σχέση με τις γοργόνες του τότε κόσμου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι έχουμε επηρεαστεί από τα διάφορα παιδικά και τις ταινίες που έχουμε παρακολουθήσει και όχι μέσα από τα βιβλία που δεν έχουμε διαβάσει.

Στις πρώτες απεικονίσεις η γοργόνα ήταν αρσενική! Συγκεκριμένα το 5000π.Χ., ο Σουμεριακός ηλιακός θεός Oannes είχε ανθρώπινο σώμα και ουρά ψαριού.[<https://coolweb.gr/gorgones-ti-itan-ti-kanane-seirines/>]Απέκτησε σύντροφο με την ίδια ακριβώς μορφή με την δική του, την σεληνιακή θεά Atargatis. Από εκεί και έπειτα άρχισε η εξάπλωση της μορφής, με την Ελλάδα να έχει τα ηνία. Οι γοργόνες αναφέρονται ανά τους αιώνες ως τέρατα, ως κακοί-άτυχοι οίωνοί και ως δαιμόνια πλάσματα, που μοναδικό σκοπό είχαν να αποκτήσουν ψυχή, μιας και δεν είχαν δικιά τους.

Στην Αρχαία Εγγύς Ανατολή, οι πρώτες αναφορές για γοργόνες εμφανίστηκαν στην Ασσυριακή μυθολογία το 1000π.Χ. Η θεά Αταργάτις αγάπησε έναν θνητό βοσκό και ακούσια τον φόνευσε. Ντροπιασμένη έπεσε σε ένα ποτάμι για να πάρει την μορφή ψαριού, όμως τα νερά δεν έκρυσαν την θεϊκή της ομορφιά, για αυτό και πήρε αργότερα την μορφή γοργόνας. Οι Έλληνες αναφέρονται στην Αταργάτις και με το όνομα Δερκετώ. Η Δερκετώ ήταν η πρώτη Ελληνίδα γοργόνα.[Wikipedia]

Στη Βρετανική λαογραφία, εμφανίζονται ως άτυχοι οίωνοί. Πέρα από το γεγονός ότι σήμαιναν κακοκαιρία για τους ναυτικούς, αρκετές αναφορές επισημαίνουν την πονηριά που τις διακατείχε αφού σε ορισμένα πλοία έλεγαν στους ναύτες ότι δεν θα ξαναδούν γη, αλλά και όταν έλεγαν τα αντίθετα οι ναύτες γνώριζαν ότι ψεύδονταν. Παρουσιάζονταν ως τέρατα μεγέθους 610μ.(2000 πόδια) και ήταν ικανά να κολυμπούν σε θάλασσες, λίμνες γλυκού νερού και ποτάμια. Οι γοργόνοι λέγεται ότι ήταν πιο άγριοι και πιο άσχημοι από τις γοργόνες.[Wikipedia]

Στα αρχαία παραμύθια της Κίνας, παρουσιάζονται τα δάκρυα της γοργόνας να μετατρέπονται σε ανεκτίμητα μαργαριτάρια. Στην Κινέζικη λαογραφία οι γοργόνες μπορούσαν να πλέκουν, αυτός ήταν και ο λόγος που οι ψαράδες προσπαθούσαν διακαώς να τις πιάσουν με κανένα όμως αποτέλεσμα αφού δεν ήταν ικανοί να επιβιώσουν από το τραγούδι τους. Επίσης, η γοργόνα στους θρύλους είναι ένα θαυμαστό πλάσμα-επιτήδεια, όμορφη και εάν οι ψαράδες επιθυμούσαν να τις πιάσουν, αυτό ήταν σύμβολο αρνητικού χαρακτήρα.[Wikipedia]

Στη Φιλιππινέζικη λαογραφία οι γοργόνοι είναι γνωστοί ως Σαιγιοκί και οι γοργόνες και οι γοργόνες είναι γνωστές ως Σιρένα. Οι Ιάβες πιστεύουν ότι η νότια παραλία της Ιάβας είναι το σπίτι της Ιάβας γοργόνας γοργόνας Νγί Ρόρο Κίντουλ.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Οι αρχαίοι Έλληνες τις θεωρούσαν τέρατα. Απεικονίζονται ως τρομερά θηρία με άγρια μάτια, με φίδια στα μαλλιά (Μέδουσα)¹ και με την γλώσσα να κρέμεται από το στόμα. Οι γοργόνες ταυτίζονται με εκείνα τα πλάσματα που οι αρχαίοι ονόμαζαν Νηρηίδες² - ωκεανίδες ή θαλάσσιες νύμφες, δηλαδή πλάσματα όμορφα και απόκοσμα. Θεωρούνταν γυναίκες μαγευτικές που από την μέση και κάτω είχαν ουρά ψαριού. Άπειρες είναι οι αναφορές για τα συγκεκριμένα πλάσματα τόσο στην Ελληνική όσο και στην Σκανδιναβική μυθολογία. [<https://www.willowisps.gr/main/-/21/3/2017-1>]

Για τις γοργόνες, έχει καταγράψει και ο Χριστόφορος Κολόμβος στο ταξίδι του στον νέο κόσμο, επισημαίνοντας πως δεν ήταν τόσο όμορφες όσο περίμενε. Υπάρχουν αναφορές και στα νησιά της Βόρειας Σκωτίας, τα Shetlands και Orkney Islands. Η γεωγραφική απόσταση από την Σκανδιναβία, επηρεάζει από την λαογραφία κάθε περιοχής, π.χ. στη μυθολογία της Σκωτίας υπάρχει μία γοργόνα ονόματι 'Ceasg' ή 'νύμφη του κύματος'. Σύμφωνα με τον μύθο η Ceasg μπορεί να ικανοποιήσει τρεις ευχές σε όποιον την πιάσει. [<https://www.willowisps.gr/main/-/21/3/2017-1>]

Ένας άλλος θρύλος αναφέρεται στον Hendrik Hamel. Ο Hendrik Hamel ήταν μέλος του πληρώματος ενός Ολλανδικού πλοίου Sperwer, με εξήντα τέσσερις άνδρες επί του σκάφους, το οποίο ξεκίνησε από την Batavia στις 18 Ιουνίου του 1653. Το πλοίο βυθίστηκε μεταξύ Ιαπωνίας-Κορέας ύστερα από μια μεγάλη τρικυμία. Οκτώ μέλη του πληρώματος σκοτώθηκαν και οι υπόλοιποι 'ξεβράστηκαν' από την θάλασσα στην Νότια ακτή του νησιού της Κορέας Genoy. Το συγκεκριμένο νησί ονομαζόταν «η απομονωμένη περιοχή». Εκεί έστειλε η Κορέα τους εγκληματίες εξαιτίας της απομονώσεως του νησιού (για να μην έχουν καμία επαφή με τον έξω κόσμο). Δέκα μέρες αναγκάστηκαν να μείνουν στο νησί οι επιζώντες του ναυαγίου πριν μεταφερθούν στο Σεούλ. Ο Hendrik, λοιπόν αφού επέστρεψε στην Ολλανδία, έγραψε ένα βιβλίο με τις περιπέτειες του και μιλούσε για γοργόνες που υπήρχαν στο νησί. Όμως κάποιοι επιστημονικοί κύκλοι πιστεύουν πως αυτό που αναφέρει ως γοργόνες είναι στην πραγματικότητα δύτες³. [<https://www.willowisps.gr/main/-/21/3/2017-1>]

Άλλη μία ιστορία είναι το περίφημο παραμύθι της Κορνούαλλης. Ο λαογράφος Cornish William Bottrell το 1873 κατέγραψε για πρώτη φορά "Την Γοργόνα του Zennor". Σύμφωνα με τον θρύλο, μία πανέμορφη κυρά καθόταν κάθε Κυριακή, προκειμένου να ακούσει την χορωδία σε ένα σημείο στην εκκλησία Ζένορ. Κανένας δεν γνώριζε από που ερχόταν, ή ποια ήταν. Τα χρόνια περνούσαν αλλά αυτή παρέμενε το ίδιο όμορφη με πρώτα. Μια μέρα λοιπόν, είδε τον Mathey Trewella και τον ερωτεύτηκε απευθείας, ενώ εκείνος με την πρώτη φορά που την αντίκρισε, η καρδιά του έγινε δική της. Μαγεμένος την ακολούθησε και δεν το ξαναείδε κανείς στο Ζένορ. Ο θρύλος συνεχίζει σημειώνοντας πως αρκετούς μήνες μετά ακούστηκε μία φωνή μέσα από την θάλασσα που παρακαλούσε τον καπετάνιο ενός πλοίου να σηκώσει την άγκυρα επειδή μπλόκαρε την είσοδο του σπιτιού της και την εμπόδιζε να πάει στο σύζυγο και

¹ Η Μέδουσα ήταν κόρη του Φόρκυ και της Κητούς μαζί με την Σκύλλα, την Χάρυβδη, τις 3 Γραίες και τις γοργόνες αδερφές της, Σθενώ και Ευρυάλη. Λέγεται ότι ήταν Κενταύρισες, τις οποίες μεταμόρφωσε σε απεχθή τέρατα η Αθηνά (προστάτιδα της Αθήνας), εξαιτίας της Μέδουσας. Συχνά συνδέονται με τις Σειρήνες.

² Οι Νηρηίδες ήταν κόρες του Νηρέα. Οι γονείς του Νηρέα, Του Θαύμα, του Φόρκυ, της Ευρυβίας και της Κητώς ήταν ο Πόντος και η Γαία.

³ Οι δύτες ψαρεύουν με άπνοια και σχεδόν γυμνές στο θαλάσσιο πυθμένα της Νότιας Κορέας και της Ιαπωνίας για πάνω από 1500 χρόνια.

τα παιδιά της. Το γεγονός αυτό έγινε πολύ σύντομα γνωστό και μάλιστα ο καπετάνιος ταύτισε την μορφή της γοργόνας με την μυστηριώδη γυναίκα που έφυγε ο Mathey Trewella. Αυτό το γεγονός ήταν ο λόγος για να καταλάβουν όλοι ότι ο Mathey δεν εξαφανίστηκε αλλά είχε βρει την παντοτινή ευτυχία. Ακόμα και σήμερα υπάρχει σκαλισμένη σε μία καρέκλα της εκκλησίας του Zennor η μορφή μιας γοργόνας. [<https://www.willowisps.gr/main/-/21/3/2017-1>]

Ακόμα και σήμερα υπάρχουν μαρτυρίες ανθρώπων που θεωρούν πως έχουν συναντήσει γοργόνες. Το 2009 υπήρξαν αμέτρητες αναφορές τόσο ντόπιων όσο και τουριστών που πιστεύουν ότι είδαν γοργόνες στις ακτές του Ισραήλ. Το Animal Planet δημιούργησε ένα ντοκιμαντέρ «Body found» και μία εκπομπή όπου εξιστορούσαν αρκετοί άνθρωποι, πως είχαν δει γοργόνες. Βέβαια οι αντιδράσεις ήταν πολλές όπως ήταν αναμενόμενο, αφού δεν πιστεύουν όλοι σε αυτά τα πλάσματα. [<https://www.willowisps.gr/main/-/21/3/2017-1>]

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΡΧΑΙΩΝ-ΝΕΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΟΡΓΟΝΕΣ

Ο Αισχύλος μας πληροφορεί στο έργο του «Προμηθέας Δεσμώτης» ότι οι γοργόνες κατοικούσαν κάπου στην Λιβύη και πως όποιος τις κοίταγε απευθείας πέτρωνε. Ένα μικρό απόσπασμα από το έργο του Αισχύλου: «Και του πελάου το σάλαγο περνώντας θάρθεις: Κατά τους κάμπους τους Γοργόνειους της Κυθήνης (...) οι φτερωτές και φιλοπλόκαμες Γοργόνες, που άνθρωπος να τις δει, δεν έχει πια να ζήσει και σου το λέω αυτό τα μέτρα σου να λάβεις...». [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-μύθος-της-γοργόνας/>]

Αντίθετα ο Ησίοδος, αναφέρει ότι ζούσαν μέσα στη Νύχτα, πέρα από τον Ωκεανό. Εδώ ίσως να εννοεί τα πιο σκοτεινά και απύθμενα βάθη της θάλασσας, εάν θεωρήσουμε συμβολικά την Νύχτα ως το σκοτάδι στον βυθό της. Βέβαια, επισημαίνει ότι οι γοργόνες κατοικούσαν μακριά στις εσχατιές τις νύχτας πέρα από τον Ατλαντικό ωκεανό, εκεί όπου κατοικούσαν οι Εσπερίδες. Η τοποθέτηση της κατοικίας τους στα δυτικά αναφέρεται σε όλους τους μύθους ,όπως παρατηρεί ο Στράβων. [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-μύθος-της-γοργόνας/>]

Στα «Κύπρια έπη» σαν κατοικία τους αναφέρεται το νησί Σαρπηδόνα ενώ κατά τον Πλίνιο τοποθετούνται σε κάποιο σύμπλεγμα νησιών που ονομαζόταν Γοργάδες.. Στο γεγονός αυτό στηρίζεται και η άποψη ότι τα ονόματα των τριών γοργόνων δεν είναι τίποτα άλλο παρά τα ονόματα τριών μεγάλων νησιών που βρίσκονταν στο σύμπλεγμα των Εσπερίδων.

Στο Βυζαντινό ποίημα Φυσιολόγος (που απηχεί τις μεσαιωνικές παραδόσεις) η Γοργόνα είναι θηρίο με μορφή πόρνης, ξανθά μαλλιά που καταλήγουν σε φίδια. Η όψη της προκαλεί τον θάνατο σε όποιον την αντικρίζει, όταν τραγουδά όμως έχει γλυκιά και μελωδική φωνή (όπως φαίνεται, η Γοργόνα του μεσαιώνα έχει ήδη αφομοιώσει τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες των μυθικών Σειρήνων και της Μέδουσας). Το θηρίο αυτό κατά την εποχή του ζευγαρώματος προσκαλεί τον Λέοντα, κάποιες φορές και τον Δράκοντα, αυτή όμως από φόβο δεν πλησιάζουν. Προσκαλεί και τον άνθρωπο με φωνή ανθρώπινη ο οποίος εκείνη την στιγμή μπορεί να το σκοτώσει, αφού της ζητήσει πρώτα να κρύψει το κεφάλι της σε έναν λάκκο. Αυτό υπακούει και τότε ο άνθρωπος έρχεται από πίσω και του κόβει το κεφάλι, το οποίο έκτοτε χρησιμοποιεί για εκφοβισμό κάθε άλλου θηρίου.[Πηγή: Βιβλίο: Μαγικά πλάσματα]

Ο Νίκος Φαρούπος, στο αξιοθαύμαστο έργο του «ο κόσμος των φανταστικών όντων των αρχαίων Ελλήνων», στη σελίδα 70 γράφει: «Στους νεότερους χρόνους, ο μύθος της

γοργόνας έγινε ιδιαίτερα προσφιλής στη λαϊκή παράδοση, αφού όμως ενσωμάτωσε στοιχεία και από άλλα παρεμφερή τέρατα, όπως η Σκύλλα και οι Σειρήνες. Η Γοργόνα έχει μετατραπεί σένα αγαθό και συνάμα δαιμονικό πνεύμα, με τη μορφή μιας όμορφης γυναίκας με μελωδική φωνή από τη μέση και πάνω και ψάρι από την μέση και κάτω». [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-muthos-tis-gorgonas/>]

Ο Παλαίφατος (Αθηναίος γραμματικός σύγχρονος του Αριστοτέλη) ταυτίζει τη γοργόνα με την παράσταση ενός αγάλματος της Αθηνάς Παλλάδος το οποίο κατασκευάστηκε κατόπιν εντολής του Βασιλιά Φόρκυ που Βασίλευε στην Κυρήνη της Β. Αφρικής και στου οποίου το βασίλειο η Αθηνά είχε το προσωνόμιο γοργόνα. Για την σχέση αυτή έχουν δοθεί διάφορες εξηγήσεις, μία εξ αυτών είναι ότι η θεά Αθηνά ήταν αυτή που οδήγησε το χέρι του Περσέα για να κόψει το κεφάλι της Μέδουσας το οποίο της το έδωσε μετά ο Περσέας για να το βάλει στη μέση της ασπίδας της. Για την έχθρα ανάμεσα στη Μέδουσα και τη θεά Αθηνά λέγεται ότι φταίει η πρώτη, καθώς καυχήθηκε πως είναι ομορφότερη από την θεά και για να την τιμωρήσει η Αθηνά την μεταμόρφωσε σε τέρας. Κάποιοι μελετητές πιστεύουν πως η Μέδουσα στην αρχαία προ-ολυμπιακή θρησκεία ήταν η ίδια η Αθηνά. [https://www.pronews.gr/istoria/239767_oi-gorgones-stin-elliniki-mythologia]

ΠΩΣ ΑΝΑΠΑΡΙΣΤΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΓΟΡΓΟΝΕΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ ΤΟΥΣ

Οι αρχαίοι Έλληνες αποκαλούσαν τις γοργόνες Νηρηίδες ή θαλάσσιες νύμφες (κόρες των νερών) ή σειρήνες (νύμφες σε απλά Ελληνικά σημαίνει «των νέων γυναικών»). Στις αναφορές αυτές εμφανίζονται (χωρίς διαχωρισμό κορμού, από την μέση και κάτω ψάρι και από την μέση και πάνω γυναίκα) αλλά ως γυμνόστηθες γυναίκες που κολυμπούν στη θάλασσα ή βρίσκονται κοντά σε βράχια της ακτής, στις όχθες των ποταμών ή στις παραλίες. Σύμφωνα με τον Ελληνικό μύθο οι Σειρήνες ήταν κατά το ήμισυ μισό γυναίκες και μισές πουλιά επειδή είχαν την ιδιότητα να τραγουδούν με ωραία φωνή το τραγούδι τους. Τις συναντάμε σε αναπαραστάσεις αρχαίων Ελληνικών αγγείων να σαγηνεύουν τον Οδυσσέα στην Ιλιάδα. [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-muthos-tis-gorgonas/>]

Οι γοργόνες σε άλλες αναφορές περιγράφονται ως κόρες της Κητώς και του Φόρκυ (οι οποίοι ήταν αδέρφια). Σύμφωνα με τους θρύλους απέκτησαν εκτός των άλλων την Σθενώ, την Ευρυάλη και την Μέδουσα, το κεφάλι της οποίας έκοψε ο Περσέας μιας και ήταν η μόνη θνητή. Το όνομα Σθενώ παράγεται από το ρήμα σθένω που σημαίνει έχω ισχύ, εξού και το ουσιαστικό που χρησιμοποιούμε ακόμα και σήμερα, σθένος. Η Σθενώ συμβόλιζε τη δύναμη της θάλασσας και δεν αναφέρεται σε κανένα προσωπικό της μύθο. Η Ευρυάλη είναι σύνθετη λέξη και παράγεται από το ευρύς + αλς-αλός που σημαίνει πλατιά θάλασσα. Μαζί με την Σθενώ συμβόλιζαν την δύναμη και την απεραντοσύνη της θάλασσας. Ούτε και αυτή αναφέρεται σε προσωπικούς της μύθους. Γοργίδες ή Γοργάδες ήταν ονόματα των θεαινών της θάλασσας. Γι' αυτόν το λόγο δεν μπορούμε να πιστέψουμε ότι Γοργόνα σήμαινε μόνο κάτι άσχημο και αποτρόπαιο, γιατί το όνομα αυτό δινόταν και σε μικρά κορίτσια, από τα οποία οι γονείς δεν περίμεναν να βγει τίποτε φοβερό. [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-muthos-tis-gorgonas/>]

Ωστόσο η Τρίτη γοργόνα, η Μέδουσα, είναι η κύρια γοργόνα γύρω από την οποία περιπλέκονται διάφοροι μύθοι. Το όνομα της παράγεται από το ρήμα μέδω που σημαίνει άρχω, κυριαρχώ, προστατεύω. Μέδουσα σημαίνει βασίλισσα, αυτή που έχει οριστεί να φυλάει κάτι..Ο χαρακτηρισμός μέδων, έχει δοθεί πολλές φορές σε θαλάσσιες θεότητες όπως τον Νηρέα, τον Φόρκυ, τον Πρωτέα, δίνοντας έτσι μία αρσενική απόδοση της Μέδουσας. Η Μέδουσα απεικονίζεται σαν ένα τρομερό θηρίο με άγρια μάτια, με φίδια αντί για μαλλιά και με μία μεγάλη αποκρουστική γλώσσα. Ο Ησίοδος

αναφέρει ότι η Μέδουσα ήταν η μόνη που έσμιζε ερωτικά και απέκτησε απογόνους. Από τον Ποσειδώνα γέννησε την στιγμή που ο Περσέας της έκοψε το κεφάλι τον Χρυσάορα και τον Πήγασο, το φτερωτό άλογο. Έδωσε αργότερα ο Περσέας το κεφάλι της Μέδουσας στην Αθηνά, , που ονομάστηκε γοργόνειον, και το φορούσε έκτοτε η θεά είτε αποτυπωμένο στην ασπίδα της είτε στερεωμένο στο θώρακά της, την ιερή γιδοπροβιά που λεγόταν αιγίς. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της Μέδουσας είναι ότι, αν και ήταν «καλλιπάρειος», έμοιαζε, όπως και οι άλλες αδερφές της, με τις Ερινύες. Οι Γοργόνες είχαν χρυσά φτερά και χάλκινα χέρια, που τυλίγονταν σαν ζώνη γύρω από το σώμα. Όποιος αντίκριζε τη φοβερή όψη τους έχανε την αναπνοή του και γινόταν πέτρα. [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-μύθος-της-γοργόνας/>]

Άλλος θρύλος συνδυάζει την Μέδουσα με την Περσεφόνη, αφότου και αυτή είναι μία υποχθόνια και αδυσώπητη θεότητα που είναι ο φόβος και ο τρόμος των ανθρώπων. Δεν δείχνει ευμένεια σε κανέναν που θα τολμήσει να την κοιτάξει. Το όνομα Περσεφόνη είναι σύνθετο από το Περσεύς και το φόνος, που σημαίνει “αυτή που φονεύτηκε από τον Περσέα”. Σε μία άλλη εκδοχή, οι γοργόνες θεωρούνται θεότητες Σεληνιακές καθώς όλες οι τριαδικές θεότητες ταυτίζονται με τρεις όψεις της Σελήνης. Αξίζει να σημειωθεί, πως στα χρόνια του μεσαίωνα , δημιουργήθηκε ένας καινούριος μύθος στον οποίο συγχωνεύτηκαν οι αρχαίοι μύθοι γοργόνων (των σειρήνων) με την ωραία φωνή και της Σκύλλας , του τέρατος που άρπαζε τους ναυτικούς και τους έτρωγε. [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-μύθος-της-γοργόνας/>]

Όπως συμβαίνει συνήθως, ο μύθος, για να επιβιώσει, γίνεται θρύλος και αυτή η διαδικασία προϋποθέτει τη μετεξέλιξη του μυθικού όντος. Έτσι από το τέρας της Αρχαιότητας μεταφερόμαστε στις νεοελληνικές παραδόσεις, οι οποίες συνδυάστηκαν με τους θρύλους γύρω από τον Μεγάλο Αλέξανδρο, σύμφωνα με τους οποίους η Γοργόνα παριστάνεται ως αδερφή του. Στην λαογραφία η γοργόνα είναι θαλάσσιος δαίμονας που αρπάζει από τα πλοία τους ναύτες και μετά τα βυθίζει, στην Ελληνική λαογραφία οι γοργόνες ζουν στη μαύρη θάλασσα και συχνά κατεβαίνουν στο Αιγαίο. Επίσης είναι υπεύθυνες για τους ανεμοστρόβιλους στη θάλασσα. Είχαν ανθρωπόμορφη μορφή. Οι θρύλοι της αδερφής του Μέγα Αλέξανδρου ποικίλλουν.

Ο πιο γνωστός θρύλος αναφέρει ότι ο Μέγας Αλέξανδρος, αφού πολέμησε και πήρε όλα τα βασίλεια του κόσμου, κάλεσε τους μάγους και τους ρώτησε τι μπορεί να κάνει για να ζήσει πολλά χρόνια για να χαρεί όσα με πολύ κόπο και θυσίες απέκτησε. Οι μάγοι του απάντησαν πως δεν μπορούσε να κάνει κάτι για να αλλάξει της μοίρας το γραμμένο, αλλά ωστόσο του είπαν πως αν θέλει να χαρεί τα βασίλειά του υπήρχε μόνο ένα πράγμα που θα μπορούσε να κάνει αλλά ήταν σχεδόν ακατόρθωτο να συμβεί. Η ανάγκη του όμως να δει την αυτοκρατορία που έχτισε να ακμάζει, τον έκανε να θέλει να επιτύχει το ακατόρθωτο. Αυτό λοιπόν που του είπαν οι μάγοι ήταν ότι θα έπρεπε να πει το Αθάνατο νερό. Για να μπορέσει όμως να το πάρει έπρεπε να περάσει ανάμεσα από δύο βουνά που χτυπάει το ένα στο άλλο ασταμάτητα κι ούτε πουλί πετούμενο δεν προλαβαίνει να περάσει. Αφού περνούσε τα βουνά έπρεπε να σκοτώσει τον φύλακα του Αθάνατου νερού που δεν ήταν άλλος από τον ακοίμητο δράκο. Ευθύς αμέσως ο Αλέξανδρος ζητάει να του φέρουν τον Βουκεφάλα και φεύγει απευθείας για να βρει το Αθάνατο νερό. Πέρασε από τα δύο βουνά, σκότωσε τον ακοίμητο δράκο και πήρε το Αθάνατο νερό, αλλά όταν επέστρεψε δεν το φύλαξε καλά. Το είδε η αδερφή του και χωρίς δεύτερη σκέψη το έχυσε. [<https://www.thetoc.gr/magazine/thruloi-kai-alitheies-gia-ton-thanato-tou-megalou-aleksandrou>]

Λέγεται ότι τον νερό χύθηκε πάνω από τις αγριοκρεμμυδιές και από τότε οι αγριοκρεμμυδιές δεν ξεραίνονται ποτέ. Όταν πήγε μετά από ώρα να το πει, το νερό δεν υπήρχε. Ρώτησε την αδερφή του αν το είδε και του αποκρίθηκε πως το έχυσε και πως

δεν ήξερε τι ήταν. Ο Αλέξανδρος νευριασμένος την καταράστηκε να γίνει από την μέση και κάτω ψάρι και να βασανίζεται. Το άκουσε ο Θεός και την μεταμόρφωσε. Όμως, δεν του κράτησε κακία επειδή τον αγαπούσε πάρα πολύ. Έτσι όποτε βλέπει κάποιο καράβι, ρωτάει τον καπετάνιο " Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος ;", αν ο καραβοκύρης δεν γνωρίζει και απαντήσει "Απέθανε", τότε από την μεγάλη της λύπη τaráζει με τα χέρια της την θάλασσα καταστρέφοντας το πλοίο και σκοτώνοντας το πλήρωμα του. Αν όμως ο καπετάνιος γνωρίζει και απαντήσει "Ζει και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει!", τότε από την χαρά της γαληνεύει την θάλασσα, παύει τους ανέμους και τραγουδάει γλυκά τραγούδια και απ' αυτήν μαθαίνουν οι ναύτες τους καινούριους σκοπούς.[<https://www.thetoc.gr/magazine/thruloi-kai-alitheies-gia-ton-thanato-tou-megalou-aleksandrou>], [<https://parallaximag.gr/thessaloniki/gorgona-thessaloniki>]

Κάποιοι άλλοι θρύλοι αναφέρουν ότι η αδερφή του Μεγαλέξανδρου δεν έχυσε το νερό αλλά το ήπιε δίχως να ξέρει τι είναι και πως αυτός ήταν ο λόγος που την καταράστηκε. Κατά μία άλλη εκδοχή, η αδερφή του Μεγαλέξανδρου έχυσε το αθάνατο νερό χωρίς να το ξέρει και πως μεταμορφώθηκε σε γοργόνα εξαιτίας του καημού της. Ένας άλλος θρύλος αναφέρεται στην ετεροθαλής αδερφή του Μ. Αλεξάνδρου την Κύνα ή Κυνάνη, η οποία αγαπούσε παθολογικά τον Αλέξανδρο και θα έκανε τα πάντα για αυτόν, όπως να ντυθεί και να φέρεται ως άνδρας για να πάει μαζί του στην εκστρατεία των Ελλήνων προς την Ανατολή. Μία μέρα λοιπόν, πήγε και βρήκε έναν γέρο Ανατολίτη σοφό και του ζήτησε να της αποκαλύψει που βρίσκεται το αθάνατο νερό και πως να το χρησιμοποιήσει για να κάνει τον αγαπημένο της αδερφό αθάνατο. Μετά από πολύ σκέψη ο γέρος σοφός της αποκρίθηκε ότι «το αθάνατο νερό βρίσκεται στο σπήλαιο της φωτιάς και πως είναι πολύ επικίνδυνο και σχεδόν αδύνατο να καταφέρει κάποιος να μπει εκεί μέσα και να βγάλει το νερό». Ήταν τόσο μεγάλη η επιθυμία της να δει τον Αλέξανδρο αθάνατο που απήφησε τον κίνδυνο και πήρε το νερό. Δεν του το έδωσε όμως να το πιει, καθώς θυμόταν τα λόγια του γέρου «το αθάνατο νερό πρέπει να το πιει κάποιος ακριβώς πριν πεθάνει, όταν θα είχε χαθεί και η τελευταία ελπίδα» και συνεχίζει « εάν το έπινε πιο νωρίς μπορεί να είχε τα αντίθετα αποτελέσματα». Η Κύνα ευχαρίστησε τον μάντη και έφυγε.

Μετά από καιρό καθώς επέστρεφαν από την Ινδία, ο Αλέξανδρος αρρώστησε βαριά και τότε κατάλαβε ότι κοντοζύγωνε η ώρα του. Έτσι έβαλε το σχέδιό της σε εφαρμογή. Ένα βράδυ λοιπόν, έχοντας φτάσει στο κατώφλι του θανάτου ο Αλέξανδρος ζήτησε από την Κύνα να του βάλει ένα ποτήρι κρασί. Μέσα στο κρασί έριξε μεγάλη ποσότητα του Αθάνατου νερού, γιατί ήθελε να βεβαιωθεί ότι θα λειτουργήσει. Ο Αλέξανδρος το κατάλαβε και της ζήτησε να πάει να φέρει τους στρατιώτες για να πούν δήθεν όλοι μαζί. Δίχως δεύτερη σκέψη έφυγε για να τους ειδοποιήσει. Στο διάστημα αυτό πρόλαβε να αλλάξει τα ποτήρια, γιατί δεν ήθελε να πιει κρασί αναμειγμένο με νερό (έστω και εάν το νερό του έδινε την αθανασία). Όταν γύρισε στη σκηνή , ανυποψίαστη, ήπιε το κρασί με το αθάνατο νερό. Μόλις το κατάλαβε ήταν ήδη πολύ αργά για τον Αλέξανδρο και έτσι έμεινε η ίδια να είναι αθάνατη. Ο θρύλος λέει ότι έκτοτε μεταμορφώθηκε σε γοργόνα και τριγυρνάει στις θάλασσες του κόσμου, ρωτώντας εάν ζει ο Αλέξανδρος. [<https://www.aetos-apokalypsis.com/2018/03/gorgona-h-adelfh-tou-mega-alexandrou.html>]

Ο μύθος της Γοργόνας αδερφής του Μεγαλέξανδρου δεν στέκει ιστορικά όσον αφορά τον χρόνο που υπήρξαν αυτά τα πρόσωπα. Ο Αλέξανδρος γεννήθηκε τον Ιούλιο του 356 π.Χ. από τον Φίλιππο τον Β' και την Ολυμπιάδα και πέθανε στη Βαβυλώνα στις 10 Ιουνίου του 323π.Χ. από τυφοειδή πυρετό. Η Θεσσαλονίκη γεννήθηκε το 352 π.Χ. από τον Φίλιππο Β' και της Θεσσαλής γυναίκας του Νικησιπόλεως από τις Φέρες και πέθανε το 295 π.Χ. η Θεσσαλονίκη ήταν Μακεδόνισσα πριγκίπισσα και γυναίκα του Κάσσανδρου, ιδρυτή της πόλης που πήρε το όνομά της. Απέκτησε μαζί του τρεις

γιους, τον Φίλιππο Δ', τον Αλέξανδρο Ε' και τον Αντίπατρο Β' της Μακεδονίας. Μετά τον θάνατο του Κασσάνδρου το 297 π.Χ. βασίλευσε ο πρωτότοκος γιος της αλλά πέθανε μετά από λίγο από φθίση. Έτσι τον διαδέχτηκαν τα δύο μικρότερα αδέρφια του ως συμβασιλείς υπό την επιτροπεία της Θεσσαλονίκης. Ο Αντίπατρος θεωρώντας ότι η μητέρα του ευνοούσε τον μικρότερο αδερφό του την δολοφόνησε. Αλλά και ο Αλέξανδρος, ο μικρότερος και πιο αγαπημένος γιος της Θεσσαλονίκης, δε βασίλευσε για πολύ αφού και ο ίδιος δολοφονήθηκε από τον Δημήτριο τον Πολιορκητή. [<https://parallaximag.gr/thessaloniki/gorgona-thessaloniki>]

Ο Θεσσαλονικιός ποιητής Ντίνος Χριστιανόπουλος δίνει την δική του εξήγηση για τον μύθο. Γράφει «Η Θεσσαλονίκη όχι μόνο δεν έπαιξε ρόλο στην ζωή του αδερφού της αλλά εξαιτίας της Ολυμπιάδος, πρέπει να μην τον χώνευε». Συμπληρώνει πως «στην παγκόσμια μυθολογία, οι γοργόνες και οι νεράιδες είναι μάνες που ρωτούν για το χαμένο παιδί τους- όχι αδερφές. Η Θεσσαλονίκη όντας μάνη είχε λόγο να καρδιοχτυπά για τον λατρεμένο μικρό της γιο, τον Αλέξανδρο, αφού για τη αγάπη του έχασε την ζωή της. Μέσα στις τόσες ραδιουργίες του παλατιού, η μόνη επιθυμία της βασιλομήτωρ, πριν κλείσει τα μάτια της, ήθελε να ακούσει αν ο βασιλιάς Αλέξανδρος ζει και βασιλεύει ακόμα. Αυτή η ιστορία είναι που συγκίνησε περισσότερο την Μακεδονία κατά την γνώμη του, όμως με το καιρό ξεχάστηκε ο Αλέξανδρος, γιος της Θεσσαλονίκης και κυριάρχησε στην λαϊκή παράδοση ο ετεροθαλής αδερφός της.» Η μορφή της «θαλασσοκόρης του βυθού», της γοργόνας, κυριαρχεί στην ποίηση του «ποιητή της θάλασσας» Νίκου Καββαδία. [<https://parallaximag.gr/thessaloniki/gorgona-thessaloniki>]

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΓΟΡΓΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Στην Ιρλανδία αρχαίες πηγές αναφέρουν ότι οι γοργόνες ζούσαν βαθιά κάτω από τη θάλασσα και τον θαλάσσιο πυθμένα. Στα νησιά Shetland αναφέρουν ότι οι γοργόνες φορούν δέρματα ζώων και κολυμπούν στο νερό, ενώ στην συνέχεια απομακρύνονται με τα πόδια στην γη! Οι νησιώτες επίσης αναφέρουν ότι είναι απόγονοι από γοργόνες! Στα Orkney Islands ισχυρίζονται ότι οι γοργόνες δεν έχουν ουρές ψαριών, αλλά φορούν μακρύ μεσοφόρι που μοιάζει με ουρά ψαριού όταν κολυμπούν στην θάλασσα. Σε προηγούμενες διηγήσεις δεν αναφέρεται πουθενά η ύπαρξη ουράς. Η έννοια της ουράς ψαριού είναι μία ιστορία που διαδόθηκε πολύ αργότερα στον κόσμο. [<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/o-μύθος-της-γοργόνας/>]

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΜΟΡΦΗ

Υπάρχουν πολλοί μύθοι και ιστορίες για τις Γοργόνες, που αποτελούν ένα από τα αγαπημένα θέματα της λαϊκής μας παράδοσης. Στην μεταγενέστερη μορφή της Γοργόνας έχουν ενσωματωθεί τα «λείψανα» των αρχαίων μύθων των Γοργόνων, των Σειρήνων και της Σκύλλας, στα παραμύθια δε οι Γοργόνες παρουσιάζουν πολλά κοινά στοιχεία με τις Νεράιδες, τις Λάμιες και τις Στρίγγλες. Στις παραδόσεις πολλών λαών οι Γοργόνες είναι ιχθυόμορφες γυναίκες, κύριο χαρακτηριστικό των οποίων είναι το μελωδικό τους τραγούδι και η ωραία τους μορφή, που συνήθως αποδεικνύεται ολέθριο για τους ναυτικούς, στοιχείο που μάλλον προέρχεται από τον μύθο περί Σειρήνων. [Πηγή: Βιβλίο: Μαγικά πλάσματα]

Από την άλλη, οι Γοργόνες κατά τόπους απαντώνται και ως στοιχεία της ξηράς, αλλού εκλαμβάνονται ως αγαθοποιείς και αλλού ως κακοποιείς δυνάμεις. Για παράδειγμα, στην Αράχοβα υπάρχει η δοξασία για τα «Γοργόνια». Πρόκειται για νέους που κατοικούν στα κτήματα, στους αμπελώνες και στους αγρούς. Τους αρέσει ιδιαίτερα να βοηθούν τους φιλόπονους γεωργούς γι' αυτό επιδίδονται σε κάθε είδος γεωργικής

ενασχόλησης: σκάβουν, σκαλίζουν, ποτίζουν, οργανώνουν. Όταν οι ντόπιοι θέλουν να επαινέσουν κάποιον για την εργατικότητα του, λένε «δουλεύει σαν Γοργόνι». Στη Χίο μάλιστα ο εραστής χαρακτηρίζει την αγαπημένη «Γοργόνα». Στην Κύπρο, αντιθέτως, «Γοργόνι» αποκαλούν το ιδιόρρυθμο και δύστροπο παιδί, ενώ στην Σύμη «Λαούρι» (Λάουρα αποκαλούν την Γοργόνα εκεί) ονομάζουν το παιδί που τρίζει τα δόντια του κατά τον ύπνο του. Στην Αμοργό, πάλι, τις γυναίκες που ματιάζουν τις ονομάζουν Γοργόνες.[Πηγή: Βιβλίο: Μαγικά πλάσματα]

ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

Η μετέπειτα απανταχού παραδόσεις περί της Γοργόνας αποτέλεσαν θέμα αγαπητό στην λαϊκή τέχνη, συγκεκριμένα της ζωγραφικής, της γλυπτικής και της πλαστικής. Η μορφή της συνήθιζε να κοσμεί τις πλώρες των πλοίων, τους τοίχους καπηλειών, τις πλευρές ξύλινων κιβωτίων. Μια συνήθη παράσταση της Γοργόνας είναι η απεικόνιση μιας γυναίκας στην θάλασσα με μακριά μαλλιά να κρατάει στο ένα της χέρι ένα πλοίο και στο άλλο της μια άγκυρα. Η μορφή της Γοργόνας βρίσκεται και στις τοιχογραφίες μοναστηριών, για παράδειγμα στην Μονή Σκαφιδιάς, κοντά στο ομώνυμο χωριό στην Ηλεία. Αλλά και ως οικόσημο ιταλικών οίκων ευγενών χρησιμοποιήθηκε η μορφή της, όπως επίσης και ως σύμβολο τυπογράφων, για παράδειγμα, το 17^ο αιώνα από την Ηπειρώτη Νικόλαο Σάρο κ.ά. Η χρήση αυτή της γοργόνας προήλθε από την πρόληψη ότι η εικόνα της εξουδετερώνει το «το κακό μάτι». Η παράδοση για τη Γοργόν διασώζεται και σε κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας, όπως Λόγια της Πλώρης, Γοργόνα, του Καρκαβίτσα.[Πηγή: Βιβλίο: Μαγικά πλάσματα]

ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΕ ΓΟΡΓΟΝΕΣ

- The little mermaid (1989)
Ο χαρακτήρας βασίζεται στην χαρακτήρα της ιστορίας "Η Μικρή Γοργόνα" του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, αλλά αναπτύχθηκε σε μια διαφορετική προσωπικότητα για την προσαρμογή της στις ταινίες κινουμένων σχεδίων του 1989. Είναι συχνά επαναστατική, και στην πρώτη ταινία, θέλει να είναι μέρος του ανθρώπινου κόσμου.
- The little mermaid II: Return to the sea (2000)
Η Αριελ έχει μια ξεχωριστή εμφάνιση, έντονα κόκκινα μαλλιά, τα μπλε μάτια, την πράσινη ουρά της γοργόνας και το πάνω μέρος του μπικίνι που ήταν φτιαγμένο από μωβ κοχύλια.
- The little mermaid III: Ariel's beginning (2008)
Στις ταινίες και τις τηλεοπτικές σειρές, είναι η έβδομη κόρη του Βασιλιά Τρίτων και της Βασίλισσας Αθηνάς, άρχοντες ενός υποβρυχίου βασιλείου του Merfolk που ονομάζεται Ατλαντίδα.
- Barbie: A mermaid tale (2010)
Η Barbie και η ιστορία μιας γοργόνας είναι μία Αμερικανικής – Καναδικής παραγωγής ταινία. Είναι η πρώτη σύγχρονη ταινία Barbie. Η Μερλία Σάμμερς μαθαίνει ότι είναι μισή άνθρωπος μισή γοργόνα και προσπαθεί να σώσει την μητέρα της και Βασίλισσα της Ωκεανίας εκθρονίζοντας την δαιμονική θεία της Έρις.
- Barbie: The pearl princess (2014)

Η Barbie και η πριγκίπισσα των μαργαριταριών , παρουσιάζεται η Λούμινα να έχει τη δύναμη να ελέγχει τα μαργαριτάρια. Αυτή η δύναμη αποτελεί το κλειδί για να κατακτήσει το βασίλειο των γονειών της από τον σατανικό θείο της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΕ ΓΟΡΓΟΝΕΣ

- Splash (1984)
- The thirteenth year (1999)
- Peter Pan (2003)
- Mermaids: Οι τρεις γοργόνες (2003)
- Aquamarine (2006)
- Pirates of the Caribbean: On stranger tides (2011)
- Nymph (2014)
- The little mermaid (2018)

ΣΕΙΡΕΣ ΜΕ ΓΟΡΓΟΝΕΣ

- The little mermaid (TV series) Disney (1992-1993-1994)
- Siren (TVseries) (2018-2019-)

Το Siren είναι μία Αμερικανική δραματική σειρά η οποία έκανε πρεμιέρα στις 29 Μαρτίου του 2018. Η πρώτη σεζόν είχε 10 , ενώ η δεύτερη σεζόν αποτελείται από 16 επεισόδια.

Πλοκή: Στο Siren, η παραθαλάσσια πόλη Bristol Cove είναι γνωστή για τους μύθους της γύρω από τις γοργόνες και πως κατοικούσαν εδώ. Όταν η άφιξη ενός μυστηριώδους κοριτσιού αποδεικνύει ότι αυτή η siren λαογραφία είναι πέρα για πέρα αληθινή τότε ξεκινάει η μάχη μεταξύ των ανθρώπων και της θάλασσας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

A) ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

<https://coolweb.gr/gorgones-ti-itan-ti-kanane-seirines/>
[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82_\(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82_(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1))
[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_\(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1))
<https://www.thetoc.gr/magazine/thruloi-kai-alitheies-gia-ton-thanato-tou-megalou-aleksandrou>
<https://www.aetos-apokalypsis.com/2018/03/gorgona-h-adelfh-tou-mega-alexandrou.html>
<https://parallaximag.gr/thessaloniki/gorgona-thessaloniki>
[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%97_%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%AE_%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_\(%CF%84%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B1,_1989\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%97_%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%AE_%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_(%CF%84%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B1,_1989))
[https://en.wikipedia.org/wiki/Siren_\(TV_series\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Siren_(TV_series))
<https://www.willowisps.gr/main/-/21/3/2017-1>
<https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/%CE%BF-%CE%BC%CF%8D%CE%B8%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1%CF%82/>
https://www.pronews.gr/istoria/239767_oi-gorgones-stin-elliniki-mythologia
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%BF_%CE%9C%CE%AD%CE%B3%CE%B1%CF%82
https://el.wikipedia.org/wiki/Θεσσαλονίκη_της_Μακεδονίας
<https://xrysoi.net/siren-2018-seires01/>
https://www.imdb.com/title/tt0097757/?ref=mv_sr_3?ref=mv_sr_3
https://www.imdb.com/title/tt0240684/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt0969647/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt2197823/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt3504064/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt5615700/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt0088161/?ref=mv_sr_1?ref=mv_sr_1
https://www.imdb.com/title/tt0200208/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt0316396/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt0340842/?ref=nm_knf_t1
https://www.imdb.com/title/tt0429591/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt1298650/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt3171764/?ref=fn_al_tt_1
https://www.imdb.com/title/tt5493944/?ref=fn_al_tt_3

B) ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΟ:

“Μαγικά πλάσματα”: Δώρα Γιάννιου, Γιώργος Ιωαννίδης, Νίκος Κανακάρης, Στελίνα Μαργαριτίδου, Κωνσταντίνα Πέγιου, Jonathan Bright